

PRACE NAUKOWE

Akademii Ekonomicznej
im. Oskara Langego we Wrocławiu

Ubezpieczenia wobec wyzwań XXI wieku

Redaktor naukowy
Wanda Ronka-Chmielowiec

Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej
im. Oskara Langego we Wrocławiu
Wrocław 2008

Komitet Redakcyjny

*Andrzej Matysiak (przewodniczący),
Tadeusz Borys, Jan Lichtarski, Adam Nowicki, Zdzisław Pisz,
Waldemar Podgórski, Wanda Ronka-Chmielowiec, Jan Skalik, Stanisław Urban*

Recenzenci

*Maria Balcerowicz-Szkutnik, Jerzy Handschke, Irena Jędrzejczyk, Jan Monkiewicz,
Jadwiga Suchecka, Wanda Sułkowska, Włodzimierz Szkutnik, Mirosław Szreder,
Tadeusz Szumlisz, Stanisław Wieteska*

Redaktor Wydawnictwa

Joanna Świrski

Redaktor techniczny

Barbara Łopusiewicz

Korektor

Teresa Wiatrowska

Projekt okładki

Beata Dębska

**Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy**

**© Copyright by Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu
Wrocław 2008**

PL ISSN 0324-8445

Druk i oprawa: Zakład Graficzny AE we Wrocławiu. Zam. 475/08

Spis treści

Maria Balcerowicz-Szkutnik , Demographic risk against insurance systems in selected EU countries	13
Teresa H. Bednarczyk , Przekształcenia w strukturze podmiotowej rynku ubezpieczeniowego w Polsce	22
Marta Borda , Wybrane uwarunkowania rynku dobrowolnych ubezpieczeń zdrowotnych w krajach europejskich	30
Sylvia Bożek-Węglarz , Profil działalności technicznej ubezpieczycieli skandynawskich	39
Krystyna Ciuman , Rynek ubezpieczeń finansowych w Polsce w latach 2003-2005	46
Teresa Tatiana Czerwińska , Podejmowanie decyzji inwestycyjnych w instytucjach ubezpieczeniowych w świetle koncepcji finansów behawioralnych	54
Robert Dankiewicz , Świadomość ubezpieczeniowa przedsiębiorców w zakresie ubezpieczenia należności	62
Józef Garczarczyk , Model jakości usług ubezpieczeniowych. Metodologia badań – próba syntezy	69
Waldemar Glabiszewski , Potencjał konkurencyjności polskich zakładów ubezpieczeń majątkowych na tle warunków konkurencyjności w Unii Europejskiej.....	80
Beata Jackowska , Ubezpieczenia od niedołęstwa (typu <i>long-term care</i>) – produkty i modele aktuarialne	88
Marietta Janowicz-Lomott , Wybrane problemy finansowania działalności związków wzajemności członkowskiej	97
Alicja Janusz , System gwarancji roszczeń ubezpieczeniowych w Stanach Zjednoczonych	105
Anna Jędrzychowska , Ocena zakładów ubezpieczeń działu II z uwzględnieniem preferencji odbiorcy oceny	112
Barbara Jonczyk , Beata Nowotarska-Romaniak , Helena Ogrodnik , Kapitały własne w polskim sektorze ubezpieczeń	121
Rafał Józwicki , Wybrane aspekty funkcjonowania instytucji ubezpieczeniowych na rynku finansowym w Polsce	132
Monika Kaczała , Czynniki wpływające na powodzenie sprzedaży ubezpieczeń przez internet	139
Piotr Kania , Daniel Szewieczek , Ubezpieczenia oszczędnościowe a funkcja ochronna ubezpieczeń na życie w Polsce w latach 2001-2006	147
Aldona Klimkiewicz , Dylematy dotyczące podwyższania wieku emerytalnego	157

Bożena Kołosowska , Rozwój rynku ubezpieczeń finansowych w Polsce (w latach 1994-2005)	166
Anna Kufel-Siemińska , Bank jako uczestnik kanału dystrybucji usług ubezpieczeniowych	174
Robert Kurek , Koncepcja nadzoru wiodącego (<i>lead supervisor</i>) nad rynkiem finansowym UE	181
Ilona Kwiecień, Dominik Brach , Rola ubezpieczeń w zarządzaniu nieruchomościami	189
Marzanna Lament , Nadzór ubezpieczeniowy w skonsolidowanym systemie nadzoru finansowego	197
Malwina Lemkowska , Ilościowe charakterystyki jednolitego rynku ubezpieczeniowego Wspólnoty Europejskiej oraz podstawowe czynniki jego zmian	205
Jacek Lisowski , Tendencje na światowym i polskim rynku ubezpieczeń kredytu	213
Piotr Majewski , Wyłudzenia odszkodowań w ubezpieczeniach komunikacyjnych	220
Aleksandra Małek , Sekurytyzacja wzmożonej śmiertelności	229
Piotr Manikowski, Mary A. Weiss , Analiza cykli ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach satelitarnych	237
Dorota Maśniak , Ośrodki informacji jako instytucje wzmacniające ochronę ofiar wypadków drogowych na przykładzie działalności Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego i Motor Insurance Information Centre	243
Marek Mocek , Klient instytucjonalny na polskim rynku ubezpieczeniowym. Zmiany w zachowaniach w latach 1995-2005	252
Władysław Wojciech Mogiński , Perspektywy rozwoju ubezpieczeń obowiązkowych	262
Magdalena Mojsiewicz , O pomiarze użyteczności ubezpieczeń	269
Marek Monkiewicz , Historia przebiegu ubezpieczenia w świetle unijnych dyrektyw komunikacyjnych i regulacji krajowych poszczególnych państw członkowskich	279
Magdalena Mosionek , Perspektywy rozwoju dobrowolnych form oszczędzania w polskim systemie emerytalnym	286
Justyna Orlicka , Koasekuracja w świetle przepisów prawa antymonopolowego ...	294
Agnieszka Orwat , Nieklasyczne metody estymacji przedziałowej wag stylu Sharpe'a na przykładzie modeli analizy stylu zarządzania OFE	302
Anna Ostrowska , Rola jakości w kształtowaniu lojalności nabywców ubezpieczeń na życie typu <i>unit-linked</i>	312
Agnieszka Panasiewicz , Ubezpieczenia środowiskowe jako czynnik przyspieszania przemian próśrodkowych	320
Monika Papież , Ryzyko długowieczności dla portfela ubezpieczeń na życie i zakładów emerytalnych	327

Nemejusz M. Pazio , Zarządzanie procesem budowy zintegrowanego systemu informacji ubezpieczeniowej i jego organizacja na polskim rynku ubezpieczeniowym	336
Sylvia Pieńkowska-Kamieniecka , Warunki rozwoju pracowniczych programów emerytalnych	344
Piotr Pisarewicz , Wybrane zagadnienia i charakterystyka produktów ubezpieczeniowo-inwestycyjnych (<i>unit-linked life insurance</i>)	352
Maria Plonka , Idea wzajemności wobec wyzwań rynku ubezpieczeniowego XXI wieku	359
Agnieszka Pobłocka , Wybrane metody kalkulacji rezerwy IBNR	368
Ewa Poprawska, Patrycja Kowalczyk , Metody ustalania poziomu retencji w wybranych typach umów reasekuracyjnych	377
Jarosław W. Przybytniowski , Ubezpieczenia w Polsce po akcesji do Unii Europejskiej	386
Joanna Rajczakowska , Ubezpieczenia indywidualne na życie z funduszem kapitałowym na rynku polskim. Analiza struktury produktu i rynku w Polsce w latach 2000-2005	395
Joanna Ratajczak-Tucholka , Przesłanki ekonomiczne korygowania różnic w poziomie dochodów emerytalnych kobiet i mężczyzn w bazowych systemach emerytalnych typu ubezpieczeniowego	405
Grzegorz Strupczewski , Pojęcie i struktura procesu zarządzania ryzykiem ze szczególnym uwzględnieniem ryzyka katastroficznego	413
Anna Szkarłat , Rozwój rynków finansowych a działalność inwestycyjna zakładów ubezpieczeń w Polsce	420
Anna Szymańska , Wybrane miary efektywności systemów <i>bonus-malus</i> ubezpieczeń komunikacyjnych OC	428
Paweł Trippner , Rozwój kapitałowych filarów emerytalnych w Polsce	436
Damian Walczak , Kierunki zmian ubezpieczeń społecznych rolników.....	444
Stanisław Wanat , Wpływ wybranych struktur zależności na rozkład zregulowanych szkód.....	450
Bogumiła Wątopek , Analiza wpływu dobrowolnego gromadzenia oszczędności emerytalnych na wysokość stopy zastąpienia	458
Ewa Wierzbicka , Znaczenie ubezpieczeń finansowych dla funkcjonowania przedsiębiorstwa	467
Stanisław Wieteska , Pojęcie zdarzenia w obowiązkowych ubezpieczeniach odpowiedzialności cywilnej zawodowej	474
Beata Wieteska-Rosiak , Przestrzenne zróżnicowanie częstości wypadków komunikacyjnych w Polsce w latach 1999-2004	484
Halina Worach-Kardas , Przezorność ubezpieczeniowa w zabezpieczeniu ryzyka starości	492
Ewa Wycinka , Ewolucja aktuarialnych modeli trwania życia i ich wpływ na rozwój ubezpieczeń na życie – ujęcie retrospektywne	499

Summaries

Maria Balcerowicz-Szkutnik , Ryzyko demograficzne a systemy ubezpieczeniowe w wybranych krajach UE	21
Teresa H. Bednarczyk , Transformations of the subjective structure of insurance market in Poland	29
Marta Borda , Selected conditions of the voluntary health insurance market in the European countries	38
Sylvia Bożek-Węglarz , Profile of operating activity of Scandinavian insurers	45
Krystyna Ciuman , The Market of Financial Insurance in Poland in the Period 2003-2005	53
Teresa Tatiana Czerwińska , Investment decision making of the insurance companies and pension funds – the idea of behavioural finance	61
Robert Dankiewicz , Insurance's awareness of entrepreneurs in respect to insured dues	68
Józef Garczarczyk , Model of insurance service quality. Research methodology – synthesis trial	79
Waldemar Glabiszewski , Competitive potential of non-life insurance companies in Poland	87
Beata Jackowska , Long-term care insurance – products and actuarial models	96
Marietta Janowicz-Lomott , Select problems of members Unions' Financial Activity	104
Alicja Janusz , Guarantee scheme for insurance claims in the USA	111
Anna Jędrzychowska , Analysis of non-life insurance companies, taking account of preference of estimation receiver	120
Barbara Jonczyk, Beata Nowotarska-Romaniak, Helena Ogrodnik , Capital in the Polish insurance sector	131
Rafał Józwicki , Selected aspects of the activity of the insurance companies on the financial market in Poland	138
Monika Kaczala , Factors affecting successful sale of insurance over internet	146
Piotr Kania, Daniel Szewieczek , Savings-life insurance and the protection function of life insurance	156
Aldona Klimkiewicz , Dilemmas of raising the retirement age	165
Bożena Kołosowska , The progress of finance insurance market in Poland (1994-2005)	173
Anna Kufel-Siemńska , Bank as a participant in distribution channel of insurance services	180
Robert Kurek , The concept of lead supervisor over the European Union financial market	188

Ilona Kwiecień, Dominik Brach , The role of the insurance in the process of real estate management	196
Marzanna Lament , Insurance supervision in integrated financial supervision ..	204
Malwina Lemkowska , Quantitative Characteristics of European Union Single Market and the Main Factors of its Change	212
Jacek Lisowski , Tendencies in the Global and the Polish Credit Insurance Market	219
Piotr Majewski , Obtaining motor insurance indemnities under false pretences ..	228
Aleksandra Małek , Extreme mortality securitization	236
Piotr Manikowski, Mary A. Weiss , Analysis of Underwriting Cycles in Satellite Insurance	242
Dorota Maśniak , Information centers as institutions strengthening protection of traffic accident victims on the example of the Motor Insurance Information Centre and Insurance Guarantee Fund	250
Marek Mocek , Institutional client in the Polish insurance market. Behaviour changes in the period 1995-2005	261
Władysław Wojciech Mogilski , Perspectives of the development of compulsory insurances	267
Magdalena Mojsiewicz , On the measuring of utility of insurance policies	277
Marek Monkiewicz , Third party liability claims in the light of the EU motor insurance directives and national regulations in certain Member States	285
Magdalena Mosionek , The prospects of voluntary pension savings expansion in the Polish pension system	292
Justyna Orlicka , Coinsurance in the light of European competition rules	301
Agnieszka Orwat , Non-classic methods of interval estimation of Sharpe style weights based on the example of OPF management style analysis models....	310
Anna Ostrowska , The role of quality in creating customers loyalty of the unit-linked insurance	319
Agnieszka Panasiewicz , The environmental insurance as an accelerating factor in the proenvironmental conversions process	326
Monika Papież , The longevity risk for the portfolio of the life insurance and pension plans	334
Nemejusz Pazio , Organization and management of the integrated process insurance information system in the context of the perspectives of the Polish insurance market	343
Sylvia Pieńkowska-Kamieniecka , The conditions for the development of occupational pension schemes	351
Piotr Pisarewicz , Selected issues and characteristic of unit-linked life insurance products	358
Maria Płonka , The idea of mutuality against the challenges of insurance market of the 21st century	367
Agnieszka Pobłocka , Selected methods of calculating IBNR reserves	376

Ewa Poprawska, Patrycja Kowalczyk, Methods of setting optimal reinsurance retentions in selected types of reinsurance contracts	385
Jarosław W. Przybytniowski, Insurances in Poland after accession to the European Union	393
Joanna Rajczakowska, Individual life insurances with capital investment in the Polish market. The analysis of product and market structure between 2000 and 2005	404
Joanna Ratajczak-Tucholka, The economic premises of compensation of the pension level in the social insurance systems	412
Grzegorz Strupczewski, Conception and structure of risk management process in catastrophic risk	419
Anna Szkarłat, The development of the financial market and the investment portfolio of the Polish insurance sector	427
Anna Szymańska, Chosen efficiency measures of bonus-malus system of civil responsibility car insurance	435
Paweł Trippner, Development of pension capital pillars in Poland	443
Damian Walczak, The directions of changes in farmers' social insurance	449
Stanisław Wanat, On the impact of selected dependence structures on aggregate losses distribution	457
Bogumiła Wątopek, The impact of the voluntary retirement savings on the value of the replacement rate	466
Ewa Wierzbicka, The significance of financial insurance products for a company's activity	473
Stanisław Wieteska, Event conception in obligatory professional civilian insurance responsibility	483
Beata Wieteska-Rosiak, Spatial diversity in communication accidents frequency in Poland between 1999 and 2004	491
Halina Worach-Kardas, The old age risk and insurance cautiousness	498
Ewa Wycinka, The evolution of actuarial models and their influence on life insurance development – retrospective approach	507

Słowo wstępne

Rozwój rynku ubezpieczeniowego w Polsce, jak również nowe tendencje na światowym rynku ubezpieczeniowym wywołane zmieniającym się otoczeniem oraz występowaniem nowych kategorii ryzyka, które generują zjawiska dotychczas nieznane, wymuszają często inne podejście i stosowanie nowoczesnych narzędzi analizy tych rynków. Tym zagadnieniom poświęcone są artykuły opublikowane w niniejszym zeszycie. Problematyka poruszana w przedstawionych tekstach dotyczy obszarów związanych z funkcjonowaniem instytucji ubezpieczenia, takich jak: analiza rynku ubezpieczeniowego w Polsce i na świecie, ubezpieczenie jako metoda zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie i w gospodarstwie domowym, ubezpieczenia majątkowe i osobowe, ubezpieczenia na życie, ubezpieczenia emerytalne i funkcjonowanie systemu ubezpieczeń społecznych, finanse zakładów ubezpieczeń i metody aktuarialne.

Artykuły wchodzące w skład niniejszej publikacji są efektem I Ogólnopolskiej Konferencji „Ubezpieczenia wobec wyzwań XXI wieku”, która odbyła się w Rydzynie w maju 2007 r. Konferencja ta została zorganizowana z inicjatywy Katedry Ubezpieczeń Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu i Katedry Ubezpieczeń Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Zgromadziła ona około 110 przedstawicieli różnych ośrodków akademickich w Polsce, a także praktyków rynku ubezpieczeniowego. Zaprezentowano na niej około 70 referatów naukowych, które uzyskały pozytywne recenzje i w ostatecznej udoskonalonej wersji zostały opublikowane w prezentowanej pracy.

Jako redaktor książki w imieniu autorów i własnym wyrażam głęboką wdzięczność recenzentom – Pani Profesor Marii Balcerowicz-Szkutnik, Pani Profesor Irenie Jędrzejczyk, Pani Profesor Jadwidze Sucheckiej, Pani Profesor Wandzie Sułkowskiej, Panu Profesorowi Jerzemu Handschke, Panu Profesorowi Janowi Monkiewiczowi, Panu Profesorowi Włodzimierzowi Szkutnikowi, Panu Profesorowi Mirosławowi Szrederowi, Panu Profesorowi Tadeuszowi Szumliczowi, Panu Profesorowi Stanisławowi Wietesce – za cenne uwagi, które pozwoliły nadać publikacji lepszy kształt.

Wanda Ronka-Chmielowiec